

prima instanță - (Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău) L. Holevețcaia
instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) N. Budăi, V. Efros, I. Muruianu

DECIZIE

14 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,
judecători

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii și de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 148 COOP,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Pelaghia Eftodii împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 148 COOP cu privire la încasarea prejudiciului material și moral,

împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016, prin care s-a scutit parțial Pelaghia Eftodii de la plata taxei de stat,

c o n s t a ț ă:

La 03 februarie 2014, Pelaghia Eftodii a depus cerere de chemare în judecată împotriva CCL nr.148 COOP cu privire la încasarea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii a indicat că prin procesul-verbal al adunării generale a membrilor CCL nr. 148 COOP din 30 septembrie 2007 s-a hotărât înstrăinarea încăperilor auxiliare din blocurile locative de pe adresa str. Andrei Doga, 28, nr. cadastral 0100423.107.01.149, cu suprafața de 18,6 m² și nr. cadastral 0100423.107.01.148, cu suprafața de 13,6 m², la preț de 400 euro/m², cu obligarea CCL nr. 148 COOP de a suporta toate cheltuielile de înregistrare a încăperilor auxiliare respective din ne locative în locative și ajustarea acestora la condiții de trai.

Totodată, s-a hotărât de a înstrăina încăperile menționate mai sus membrului cooperativei Pelaghia Eftodii.

Astfel, prin contractele de vânzare-cumpărare din 13 august 2008 cu nr. 3301 și nr. 3303, CCL nr. 148 COOP, în persoana administratorului Anastasia Calcatin, a

vândut, iar Pelaghia Eftodii a cumpărat încăperile menționate mai sus, cu suma totală de 13 680 euro.

Susține că după încheierea tranzacțiilor a solicitat în repetate rânduri de a fi schimbată destinația încăperilor din nelocativă în locativă și de a fi ajustate la condiții de trai decente, conform înțelegerii prealabile, însă aceste cerințe au fost ignorate de către administrația CCL nr. 148 COOP.

Invocă reclamanta că, în aceste circumstanțe, a fost nevoită să suporte cheltuieli suplimentare pentru schimbarea destinației încăperilor, cât și ajustarea acestora la condiții de trai decente.

Afirmă că odată ce nu au fost executate obligațiile cooperativei de a schimba destinația încăperilor și a le ajusta la condiții de trai conform prețului stabilit de 400 euro m², CCL nr. 148 COOP urmează să restituie/achite diferența de preț plătită a imobilului, deoarece asemenea încăperi cu aceeași suprafață în acea perioadă constituia 156 338 lei, fapt confirmat prin notificarea OCT Chișinău din 01 iunie 2009 nr. 13771 privind valoarea bunului imobil.

Prin urmare, menționează Pelaghia Eftodii că suma totală achitată pentru imobilele respective constituie 196 878 lei, iar CCL nr. 148 COOP are obligația de a restitui diferența de preț achitată peste prețul real, care este de 40 540 lei.

Totodată, reclamanta invocă că a suportat cheltuieli legate de schimbarea destinației încăperilor în sumă de 10 082 lei.

Astfel, prejudiciul material integral care urmează a fi încasat de la pârât constituie suma de 50 622 lei.

La fel, indică că în urma acțiunilor ilegale ale pârâtului, manifestate prin neonorarea obligațiilor, mințirea permanentă, stres, nopți nedormite, îmbolnăvire și alte suferințe psihice, a suportat un prejudiciu moral enorm apreciat în sumă de 50 000 lei, care constituie o sumă rezonabilă în raport cu consecințele suportate.

La 08 iunie 2016 Pelaghia Eftodii a depus cerere de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat repunerea în termenul de înaintare a acțiunii în instanța de judecată, repararea prejudiciului material în sumă de 50 622 lei și a prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei. (f.d. 77-79)

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 iunie 2016, acțiunea depusă de Pelaghia Eftodii împotriva CCL nr. 148 COOP cu privire la repararea prejudiciului material și moral s-a respins ca fiind nefondată și depusă cu omiterea termenului general de prescripție extinctivă de 3 ani.

La 12 iulie 2016 avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii a depus cererea de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 iunie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2016 nu s-a dat curs cereri de apel depuse de avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii.

S-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării cererii de apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul și dovada de plată a taxei de stat în mărime de 2 263,99 lei.

S-a acordat apelantului termen până la 19 octombrie 2016 pentru înlăturarea neajunsurilor menționate.

S-a indicat că în caz contrar cererea de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită conform art. 369 alin (1) Codul de procedură civilă.

S-a explicat părților că chestiunea privind primirea sau restituirea cererii de apel va fi soluționată în ședința de judecată la data de 20 octombrie 2016, ora 10⁰⁰.

La 19 octombrie 2016, prin intermediul poștei electronice (f.d. 134, 139), avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii a depus cerere de apel motivată, fără a achita taxa de stat. (f.d. 140-143)

La de 20 octombrie 2016, în cadrul ședinței de judecată, avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii a depus cerere prin care a solicitat scutirea apelantei de la plata taxei de stat. (f.d. 144)

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016 s-a admis parțial cererea Pelaghiei Eftodii cu privire la scutirea de la plata axei de stat.

S-a scutit parțial apelanta Pelaghia Eftodii de la plata taxei de stat în mărime de 2 263,99 lei la declararea apelului, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Pelaghia Eftodii împotriva CCL nr. 148 COOP privind repararea prejudiciului material și moral.

S-a obligat apelanta Pelaghia Eftodii să achite restul plății taxei de stat în mărime de 1 000 lei.

S-a comunicat apelantei Pelaghia Eftodii despre necesitatea prezentării dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 1 000 lei, stabilindu-i un termen până la data de 01 decembrie 2016, ora 10⁰⁰.

S-a explicat apelantei Pelaghia Eftodii că în caz dacă nu va prezenta dovada de plată a taxei de stat în termen, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

La 28 noiembrie 2016 avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a încheierii, în partea ce ține de obligarea privind plata taxei de stat în sumă de 1 000 lei, soluționând prin decizie problema în fond, scutind integral apelanta de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

În motivarea recursului a exprimat dezacordul cu încheierea contestată, pe care o consideră neîntemeiată și nemotivată.

Sustine că, apelanta nu este angajată în câmpul muncii, este pensionară și nu are posibilitatea reală să-și revendice bunurile sale, aceasta se află într-o situație financiară extrem de dificilă, este bolnavă și nu dispune de mijloace bănești pentru a achita taxa de stat, care este una considerabilă.

Totodată, menționează că a recurs la serviciile unui avocat din cadru Oficiului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat pentru a întocmi cererea de chemare în judecată și pentru a o reprezenta în instanța de judecată.

Consideră că, pentru a preveni încălcarea principiilor privind liberul acces la justiție, dreptul la un proces echitabil și o eventuală condamnare la CEDO, urmează ca instanța să o scutească de la achitarea taxei de stat integral, oferind-ui posibilitatea de a-și apăra drepturile și interesele în judecată. Această soluție se impune și pentru faptul că pe o perioadă de aproximativ 7 ani apelanta nu a putut să-și revendice patrimoniul deținut și să încaseze venituri datorită ocupării și folosirii abuzive a acestuia de către alte persoane, printre care și intimatul, coniectură care a agravat considerabil situația financiară a apelantei.

Mai mult ca atât, menționează că instanța de fond a admis cererea de scutire de plata taxei de stat la depunerea cererii de chemare în judecată.

La 30 noiembrie 2016 CCL nr. 148 COOP a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii și restituirea cererii de apel la etapa punerii pe rol a cererii.

În motivarea recursului a indicat că, la ședința de judecată din 17 noiembrie 2016, apelanta a prezentat cererea de apel motivată însă nu a prezentat dovada achitării taxei de stat, iar, în asemenea circumstanțe, urma a fi dispusă restituirea cererii de apel din motivul neînlăturării în termen a neajunsurilor.

Însă, la ședința din 17 noiembrie 2016 a fost solicitată scutirea de plata taxei de stat, fiind omis termenul limită de înlăturare a neajunsurilor - 20 octombrie 2016.

Totodată, menționează că nu s-a solicitat prelungirea termenului de prezentare a taxei de stat.

La fel, atât în cererea de apel nemotivată, cât și în cea motivată nu s-a solicitat scutirea de la plata taxei de stat.

Prin urmare, consideră recurentul CCL nr. 148 COOP că apelanta Pelaghia Eftodii nu a respectat prevederile art. 61 Codul de procedură civilă.

Conform art. 425 Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Astfel, vând în vedere că recursul împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016 a fost depus de avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii la 28 noiembrie 2016 și de CCL nr. 148 COOP la 30 noiembrie 2016, acestea se consideră declarate în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererile de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către avocatul Ion Negura în interesele Pelagiei Eftodii întemeiat și care urmează a fi admis, iar recursul declarat de CCL nr. 148 COOP neîntemeiat și care urmează a fi respins, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea

În conformitate cu art. 427 lit. c) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, soluționând prin decizie problema în fond.

Instanța de recurs consideră concluziile instanței de apel neîntemeiate, deoarece vin în contradicție cu normele de drept procedural și probele din dosar, ce se referă la temeiurile de scutire de la plata taxei de stat.

În acest sens, instanța de recurs relevă că potrivit art. 83 alin. (1) Codul de procedură civilă, taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a pricinii civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar.

Potrivit art. 84 Codul de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizînd pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvabilității, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

La caz, prezintă relevanță și prevederile art. 85 alin. (4) Codul de procedură civilă, în conformitate cu care, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Astfel, norma sus enunțată, admite cazuri în care instanța de judecată, în funcție de condițiile unui participant la proces este în drept să scutească de plata taxei de stat participantul care se încadrează în cazurile enumerate de art. 85 Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că, la 12 iulie 2016 avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 iunie 2016 (f.d. 119).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2016 nu s-a dat curs cereri de apel și s-a acordat apelantului termen până la 19 octombrie 2016 pentru prezentarea cererii de apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul și dovada de plată a taxei de stat în mărime de 2 263,99 lei. (f.d. 128-129)

La 19 octombrie 2016, avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii a expediat instanței de apel, prin intermediul poștei electronice (e-mail), cererea de apel motivată (f.d. 134-143).

S-a constatat că în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel din 20 octombrie 2016, Pelaghiei Eftodii a anexat la dosar cererea de apel în original și a înaintat o cerere privind scutirea de la plata taxei de stat, invocând starea financiară precară și anexând probe în acest sens (f.d. 144-144A), ședința de judecată fiind amânată pentru data de 17 noiembrie 2016, ora 12⁰⁰ (f.d. 145).

Astfel, prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016 s-a admis parțial cererea Pelaghiei Eftodii cu privire la scutirea de la plata taxei de stat și s-a scutit parțial apelanta de la plata taxei de stat în mărime de 2 263,99 lei, fiind obligată să achite restul plății taxei de stat în mărime de 1 000 lei până la data de 01 decembrie 2016, ora 10⁰⁰. S-a explicat apelantei Pelaghia Eftodii că în caz dacă nu va prezenta dovada de plată a taxei de stat în termen, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită. (f.d. 150-152)

La caz, instanța de recurs reține că încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016 a fost contestată cu recurs de către Pelaghia Eftodii prin intermediul reprezentantului, avocatul Ion Negura, doar în partea în care a fost obligată să achite taxa de stat în sumă de 1 000 lei.

Totodată, Colegiul reține că recurenta-reclamantă Pelaghia Eftodii, la depunerea cererii de chemare în judecată în prima instanță, a solicitat scutirea de plata taxei de stat, iar prin încheierea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 03 martie 2015 a fost scutită de plata taxei de stat. (f.d. 54)

Așadar, Colegiul menționează că la materialele cauzei au fost anexate probe ce confirmă situația materială precară a recurente, și anume: legitimația CNAS nr. 168440 din 15 decembrie 2009 care atestă că Pelaghia Eftodii este pensionară și beneficiază de pensie în mărime de 1453,71 lei (f.d. 144A), informația Consiliului mun. Chișinău nr. E9972 din 17 noiembrie 2016 privind acordarea ajutorului material în sumă de 500 lei (f.d. 157), informația nr. 01-18/867 din 04 noiembrie 2015 și trimitere-extras, eliberate de IMSP AMT Rîșcani, din care rezultă că dânsa se află la evidenta medicului de familie și a medicilor specialiști din 2009, cu diagnosticul

„Hipertensiune arterială grad II, risc adițional foarte înalt. Cardiopatie hipertensivă. Boală cerebro-vasculară cronică. Encefalopatie discirculatorie, tip mix (vasculară, hipertensivă, vertebrogenă). Dislipidemie”. (f.d. 158-159)

Prin urmare, instanța de apel admitând probele prezentate, le-a considerat întemeiate, însă, totodată eronat le-a apreciat. Or, aceste înscrisuri probează cu certitudine circumstanțele invocate de apelantă-recurentă.

Mai mult ca atât, instanța de apel a constatat împrejurările menționate supra, dar a conchis că acestea constituie temei de scutire parțială de la plata taxei de stat.

Astfel, instanța de recurs consideră concluzia instanței de apel ca neîntemeiată, având în vedere faptul că apelanta a justificat prin probe cerința de scutire integrală de la plata taxei de stat.

Raportând la caz normele enunțate supra și verificând probele anexate, Colegiul conchide că apelanta Pelaghia Eftodii urmează a fi scutită integral de plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

În context instanța de recurs remarcă că art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil, iar factorul financiar, respectiv incapacitatea de a achita o taxă de stat, nu poate servi ca motiv de a nu recurge la această cale de atac.

De altfel, instanța europeană a relatat în practica sa constantă că, *dreptul la o instanță* nu este absolut. În această privință, Curtea, în mai multe cauze de acest gen nu exclude ipoteză că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unei restricții de natură financiară în accesul unei persoane la o instanță (*Tolstoy –Miloslavsky vs Regatului Unit*), dar această restricție se impune a fi una justificată, generată de situația celui ce recurge la calea de atac, dar și conformă normelor care guvernează accesul la justiție. Respectiv, impunerea achitării taxei de stat în condițiile în care norma legală și situația contestatarului prevede scutirea de la achitarea taxei de stat – ar restricționa nejustificat accesul la justiție și s-ar admite astfel încălcarea unuia din drepturile fundamentale consfințite în Convenție.

În același timp, în jurisprudența sa constantă (*Clionov vs. Moldova, TudorComerț vs. Moldova, Teltronic-CATV vs. Polonia*) Curtea a statuat că dreptul la tribunal este pus grav în discuție dacă taxa de stat este fixată într-un quantum excesiv, în deosebi atunci când cel care intenționează să exercite calea de atac este lipsit de resurse financiare. În consecință, Curtea a arătat că în toate cazurile de exercitare a recursului (apelului) fără plata taxei de stat, instanța de judecată trebuie să examineze posibilitatea reducerii quantumului acesteia sau scutirii recurentului (apelantului) care invocă situația grea financiară.

Cu referire la recursul declarat de CCL nr. 148 COOP, instanța de recurs remarcă următoarele.

În conformitate cu art. 429 alin. (2) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție remarcă că încheierile date în apel pot fi atacate cu recurs numai odată cu decizia, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs și când încheierea face imposibilă desfășurarea de mai departe a procesului.

Potrivit art. 99 Codul de procedură civilă, încheierea judecătorească asupra cheltuielilor de judecată poate fi atacată odată cu atacarea fondului cauzei.

Astfel, instanța de recurs menționează că încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016, în partea prin care s-a admis parțial cererea Pelaghiei Eftodii cu privire la scutirea de la plata axei de stat, poate fi atacată în ordine de recurs numai odată cu fondul cauzei.

Din considerentele menționate și având în vedere că încheierea instanței de apel, în partea prin care s-a admis cererea de scutire de la plata taxei de stat, nu poate fi contestată cu recurs decât odată cu fondul pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de CCL nr. 148 COOP fără a se pronunța asupra fondului.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de CCL nr. 148 COOP, a admite recursul declarat de Pelaghia Eftodii reprezentantă de avocatul Ion Negura, de a casa încheierea instanței de apel, în partea în care s-a respins cererea privind scutirea integrală de la plata taxei de stat, cu emiterea în această parte a unei încheieri noi sub formă de decizie de admitere a cerinței apelantei Pelaghia Eftodii de scutire integrală de la plata taxei de stat, și restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea apelului depus de Pelaghia Eftodii în fond.

În conformitate cu art. 427 lit. a), c), art. 428 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 148 COOP.

Se admite recursul declarat de avocatul Ion Negura în interesele Pelaghiei Eftodii.

Se casează încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2016, în partea în care s-a respins cererea Pelaghiei Eftodii privind scutirea integrală de la plata taxei de stat și în această parte se pronunță o nouă decizie sub formă de încheiere prin care:

Se scutește integral Pelaghia Eftodii de la plata taxei de stat la depunerea apelului împotriva hotărârii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 iunie 2016, în

cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pelaghia Eftodii împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 148 COOP cu privire la încasarea prejudiciului material și moral.

Se remite cauza pentru judecarea cererii de apel în fond la Curtea de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Svetlana Filincova

judecători

Maria Ghervas

Dumitru Mardari